

CONTE VE, MENTIDA VA

**Una proposta didàctica de literatura oral
per a cicle superior de primària i ESO**

Transcripció de textos del CD *Contes de tots colors*

Crèdits

Transcripció dels contes del CD àudio *Contes de tots colors*

Producció: Tantàgora

Música: CaboSanRoque

Edició: Benecé Produccions SL

Coordinació: Servei d'Immersió i Ús de la Llengua

Dipòsit legal: B-25956-2009

Març 2009

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 2.5 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca>

Índex

CONTES DE TOTS COLORS

1. <i>De com el Gran Creador i en Banyeta van fer el món</i>	4
2. <i>Per què la terra és rodona?</i>	7
3. <i>Les orelles del conill</i>	9
4. <i>Per què el corb és negre?</i>	13
5. <i>Per què les roses són vermelles?</i>	16
6. <i>La medusa</i>	19
7. <i>L'origen dels coiots</i>	22
8. <i>La volva de pols</i>	26

1. *De com el Gran Creador i en Banyeta van fer el món*

Rondalla mediterrània europea. Versió de Roser Ros

Al principi del començament de l'inici del món, el món estava allà, penjat, enmig de l'Univers. Al capdamunt hi havia el Gran Creador i al capdavall hi havia el banyut, el dimoni, en Banyeta. No es coneixien entre ells, entre altres coses perquè hi havia un caos tan enorme que el Gran Creador, el que vivia a dalt, va decidir desfer-lo.

Així que el va tenir arregladet, hi va posar llum i aleshores va ser quan en Banyeta va tenir noció que a dalt hi havia algú i que a més a més tenia una fretura creadora que no l'aturava ningú. Ell no tenia vocació de creador, ell volia ser imitador, el millor imitador.

I així va ser com, mirant cap amunt, es va adonar que el Gran Creador després de separar les aigües de la terra s'estava mirant aquesta última amb ulls creatius.

Fent un gest imperceptible amb la seva mà va crear el primer vegetal, el cep. Allà el va deixar amb les seves fulles, el seu fruit, i del raïm posteriorment se'n va fer el vi. El vi és un dels sucres més estimats a les terres de la Mediterrània, que, begut amb mesura, és una gran aportació a les vides dels homes.

En Banyeta, mogut per una fúria imitadora va pensar que ell també volia deixar la seva empremta a la terra, va fer un gest imperceptible i va crear l'esbarzer, una planta que serveix sobretot per esgarrinxar.

Però el Gran Creador ja s'estava mirant ara el cel i amb un gest imperceptible de la seva mà el poblava de l'animaló més simpàtic d'entre tots els que tenen ales. Va fer l'oreneta.

En Banyeta, va fer un gest imperceptible i va crear el ratpenat que s'assembla més al propi Banyeta que no pas a l'oreneta, però no va tenir temps de pensar res, perquè el Gran Creador ara s'estava mirant les aigües del mar disposat a poblar-les i, fent una bona quantitat de saliva a la seva boca, va tirar-la damunt de la superfície del mar i va crear un peix pla, blanc, molt semblant a la saliva: el llenguado.

I aleshores en Banyeta va fer exactament el mateix, va fer una bona quantitat de saliva de la seva boca i quan va trobar que tenia la consistència necessària, xap!, la va tirar damunt de la superfície de l'aigua i va crear la medusa, que no s'assembla de res a allò que volia imitar, però és tan bonica i pica tan bé!

El fet és, però, que el Gran Creador ara estava mirant altra vegada la terra disposat a poblar-la d'animals. El primer havia de ser el més elegant de tots. Gest imperceptible i... surt el cavall.

I en gran Banyeta, com a gran imitació, gest imperceptible i fa... el ruc.

I el Gran Creador amb gest imperceptible disposat a fer el be, l'animal més simpàtic, més agradable, més calentó i rodonet de tota la creació. I en Banyeta, que fa... la cabra.

I el Gran Creador que crea l'animal del qual no se'n pot *desperdicar* res, el porc.

I en Banyeta que crea el porc espí.

I el Gran Creador que fa el bou.

I en Banyeta que fa un cargol. I aquí sí, va ser quan la seva vocació d'imitador es va quedar pels terres. Bé, si no podia fer d'imitador, sempre li quedava la possibilitat de fer d'assessor i així ho va dir.

I el Gran Creador no en va fer gaire cabal perquè en aquells moments totes les seves energies estaven posades a fer el que hauria de ser la millor i més rodona creació del que havia vingut fins ara. Amb un gest imperceptible de la seva mà va fer l'home i en Banyeta se'l va mirar i li va dir:

—Sí, esta bé, ben acabat, fa una bona fila, però, senyor: us heu mirat els seus ulls? Hi ha un halo de tristesa que demostra que no està prou bé.

El Gran Creador s'ho va mirar, s'ho va remirar, però no sabia trobar-hi la solució i aleshores en Banyeta, exercint d'assessor com tocava, li va dir:

—Senyor, doneu-li una companya, ja veureu com aquesta peneta dels ulls se li'n va ràpidament.

I aleshores va ser quan el Gran Creador va fer la dona, l'única creació que està feta o pensada a dos caps.

2. Per què la terra és rodona?

Rondalla magrebí. Versió d'Alí Abdelali El aziz Larbi

Hi havia una vegada, d'això fa molt de temps, quan els déus van crear l'univers, els estels, el sol, el cel, la terra on vivim.

Al principi la terra era plana com un paper, almenys això era el que creien els homes en aquella època. Homes i dones cultivaven la terra, uns feien delicades artesanies, altres caçaven i els més curiosos buscaven la veritat, com per exemple: d'on venim? Per què estem aquí? I, qui hi ha al final de la terra?

Per això alguns van anar caminant recte cap al final de la terra, van travessar camps, escalar muntanyes, creuar rius, llacs i penetrar en la boira, la boira davalladora d'homes.

Els més vells creien que si algú pot creuar aquesta boira trobarà el precipici de la terra. Però ningú hi ha pogut arribar ni tampoc ha pogut tornar a casa.

Els seus fills, dels homes curiosos, van anar a buscar els seus pares, que tampoc van tornar.

La tristesa va omplir les cases de les famílies de tot el poble. Era tanta la tristesa, i després de tant esperar la tornada dels homes curiosos i els seus fills, les seves famílies van implorar als déus desesperadament, els van suplicar una solució.

Els déus, després d'una intensa assemblea i delicada, van trobar una solució.

Van agafar els extrems de la terra, plana, i els van doblegar i ajuntar.

Després d'un temps els homes curiosos i els seus fills van arribar a casa, però per la porta del darrere i van explicar que no existeix cap precipici ni final perquè no han tornat pel mateix camí, han fet la volta sencera.

I els homes curiosos van continuar buscant la veritat, com per exemple, el precipici de tot l'Univers.

3. Les orelles del conill

Rondalla mestissa mexicana. Versió de Martha Escudero

Diuen que fa molt i molt de temps els conills tenien les orelles petites i les potes, les potes del davant, llargues i primetes. Doncs en aquell temps, un dia, el *tío Conejo* anava passejant pel bosc molt tranquil, content, gaudint d'un dia preciós, molt *quitado de la pena*, quan de sobte es va trobar un animal. Era un cérvol. Es va quedar molt impressionat per aquelles banyes. Va continuar caminant i es va trobar un tigre, un tigre molt ferotge, i li va agradar moltíssim la seva pell *a ratlles*, tan elegant. I al cap de poc es va trobar un mico que penjava d'una branca. I aleshores el *tío Conejo* es va veure i va dir:

—I jo, tan petit, amb aquestes potes, aquestes orelles, això no pot ser!

I aleshores molt decidit se'n va anar a la casa del senyor que havia fet tots els animals i va arribar a cridant:

—Escolti, senyor, vostè, escolti: jo vull que faci uns canvis, eh? perquè miri jo...

El senyor que havia fet tots els animals va obrir la porta i li va dir:

—Eh! Què passa conillet?

—Miri senyor, miri: jo he estat pensant i jo voldria tenir unes banyes i una pell i...

—Mira, mira, mira, farem una cosa, conillet: jo et posaré tres proves, si tu aconsegueixes superar-les, véns i fem els canvis que tu vulguis.

—*Bien* —va dir el *tío Conejo*—. Vinguin aquestes proves.

—Mira, conillet, com a primera prova m'has de portar mel, mel de les abelles. Com a segona prova m'has de portar la serp i com a tercera prova, fixa't bé: una llàgrima del cocodril.

El *tío Conejo* es va quedar una miqueta parat, però finalment va dir:

—Això està fet.

Va sortir corrents, va anar cap a casa seva, va arribar i va començar a teixir tres cistells molt macos amb la seva tapa i tot. Quan va acabar de teixir, va agafar el primer cistell i se'n va anar al bosc a buscar les senyores abelles. Les senyores abelles estaven allà, al rusc, treballant, com sempre, es van adonar que el *tío Conejo* anava a prop i totes van sortir del rusc mirant de defensar allò que era seu.

I quan estaven a punt, a punt de picar el *tío Conejo*, el *tío Conejo* els *hi* va dir:

—Ai, senyores abelles! Si us plau, si us plau, si només he vingut a portar-vos un regalet. Dintre d'aquest cistell us porto les millors flors de tota aquesta regió, perquè vosaltres no hagueu de volar tan lluny per aconseguir bones flors per fer la mel.

A les abelles els va semblar una idea fantàstica. Així que totes van entrar dintre el cistell, el *tío Conejo* va posar la tapa i, tranquil·lament, sense córrer cap risc ni perill, va anar a agafar la mel. I així va aconseguir la primera prova.

Aleshores se'n va anar cap a casa seva, va agafar el segon cistell i se'n va anar a buscar la senyora serp. Aquell dia la senyora serp estava dormint, enroscadeta a sobre una pedra. El *tío Conejo* se'n va anar apropant a poquet a poquet, però la serp que té un olfacte molt fi es va aixecar i estava a punt de menjar-se'l, quan el *tío Conejo* li va dir:

—Senyora serp, si us plau, no em mengi, jo només he vingut a portar-li un regalet. Miri: dintre aquest cistell hi ha un matalàs, un matalàs suau perquè vostè pugui dormir com cal.

Ui! A la serp li va semblar fantàstic. Així que va entrar dintre el cistell, el conill va posar la tapadora i ja tenia la segona prova.

Aleshores va anar cap a casa seva, va agafar el tercer cistell que havia teixit, el va omplir de sorra i va agafar un potet petitó i se'n va anar a buscar el senyor cocodril. El senyor cocodril vivia en un pantà i el guardià del pantà era el senyor gripau. El *tío Conejo* va arribar:

—Ah! Senyor gripau, què tal? Bon dia! Com va? Escolti: vostè treballa massa, eh? Treballant aquí, vigilant tot el dia. Jo li he portat dintre aquest cistell tot de bitxos d'aquests que li agraden menjar a vostè. Miri: mosques, mosquits, libèl·lules...

Al senyor gripau, mm, li agrada menjar tot això i li va dir:

—A què esperes, *tío Conejo*? Dóna'm, dóna'm bitxos.

El *tío Conejo* va ficar la mà dintre el cistell, va agafar un grapat de sorra, l'hi va llançar als ulls al senyor gripau i, és clar, el senyor gripau, amb aquells ulls tan grossos plens de sorra, no podia veure res, cosa que va aprofitar el *tío Conejo* per ficar-se al pantà.

I allà al fons del pantà estava el senyor cocodril, estava tranquil, gaudint de l'aigua del pantà, i el senyor cocodril no es va adonar que el *tío Conejo* venia per allà.

Del que sí es va adonar va ser del cop tan fort que el *tío Conejo* li va clavar just allà on li comença a créixer la cua. Uuh! El *señor Cocodrilo* va començar a plorar i el *tío Conejo* tranquil·lament es va apropar i va agafar la llàgrima del cocodril, perquè si tu li dónes un cop al cocodril allà on comença a créixer la cua, el cocodril es queda petrificat i per tant, sense cap risc, el *tío Conejo* va aconseguir aquella llàgrima i amb això tenia la tercera prova.

Aleshores se'n va anar cap a la casa del senyor que havia fet tots els animals.

—Escolti: ja tenim això. Miri: aquí està la mel, aquí la serp, aquí la llàgrima, i ara sí, vull ser molt gran i vull tenir unes banyes com les del cérvol i una pell com la del tigre i uns braços com els del mico, i...

—Calla, calla, conillet —va dir aquell senyor que havia fet tots els animals—. Mira, conillet: tu, tu et quedaràs com estàs, perquè si així tan petitó com ets has pogut enganyar les abelles, la serp i el cocodril, si tu fossis més gran, més fort i més ferotge, et menjaries tots els animals i jo no seria déu; així que tu et quedes com estàs.

I diuen que aquell senyor, aquell senyor que havia fet tots els animals va agafar el *tío Conejo* per les orelles, aquelles orelles petites que tenien abans els conills, i el va llançar tan lluny que el *tío Conejo* va anar a topar a la Lluna. Després va caure a la Terra.

I és per això que els conills tenen les orelles llargues, perquè aquell senyor li va donar un *estiró* tan fort en aquelles orelles petites, que les orelles van créixer, uaah! I així li van quedar. I mireu: quan el conill va caure a la Terra, va caure amb aquelles potes llargues i primes pel davant i, del cop, se li van encongir. Fixeu-vos, fixeu-vos en les potes dels conills i fixeu-vos també, a les nits, a la lluna, perquè si mireu bé allà es veuen una mena de taques, això són les marques que va deixar el conill quan va anar a tocar la lluna.

4. Per què el corb és negre?

Relat etiològic japonès. Versió de Yoshihira Hioki

Fa molt de temps tots els ocells eren blancs, blanquíssims com els pastissos d'arròs o com la pell del cul d'un nadó i això era un gran problema, sí, perquè els pares ocells no podien reconèixer els seus propis fills, *clar*, tots eren iguals, blancs i petits, i cantaven de la mateixa manera.

Un dia tots els ocells van anar a la casa del milà, aquell ocell que no és tan ràpid com el falcó ni tan ferotge com l'àliga, però sí tan savi com el mussol.

Van anar a la casa del milà per ajudar-lo a plantar l'arròs, que és una feina molt dura per fer-la un sol, però, *clar*, amb tots els ocell units, pares i fills, hi hauria una confusió tremenda entre famílies.

Però al milà, al savi, se li va ocórrer una idea molt bona, una solució. Va recollir milers de flors de diferents colors i *exprimint* els pètals va aconseguir pintures i va començar a pintar les famílies ocells. Per exemple, a la família colom els va pintar amb el blau i el gris, a la família faisà, l'esquena discretament marró i el coll elegantment vermell. Alguns ocells no volien que els pintés, com els ciges, però el milà els va posar una marca negra damunt del bec perquè els poguessin reconèixer.

Era pesat pintar tots els ocells, perquè eren molts, però ho era menys que plantar l'arròs. D'això últim ja s'encarregaven els convidats.

Quan va arribar la nit, els ocells, tots, estaven pintats i molt macos i el camp d'arròs del milà estava verd.

Les famílies ocells van tornar a les seves cases i el milà estava preparant el llit per dormir, descansar. Estava molt cansat, sí, però aleshores va sentir que algú picava a la porta, que era el corb, que tenia per costum arribar tard a l'hora de treballar i tenia un morro, perquè va dir al milà:

—He vist els nostres amics. Com estan de macos! Vull que em pintis, sí, i em deixis més bonic que la família faisà.

El milà volia descansar, però no podia rebutjar la petició del corb, que estava decidit d'aprofitar-se al màxim d'aquella ocasió tan especial.

—*Bueno, bueno, bueno, bueno*, vull el verd al cap i la cara amb el groc, l'esquena, l'esquena... Amb el color daurat i el pit, amb vermell, sí, amb vermell com el foc i, per acabar, unes taques negres a la cua.

El milà anava fent el que li deia, però estava tan tan tan esgotat que quan va agafar el color negre li va caure el pot damunt del corb *deixant-lo* del mateix color que els ulls de les vaques, tot negre. Ah...

El corb va marxar molt, però molt avergonyit del seu nou aspecte i tan avergonyit està que des d'aquell dia, al Japó almenys, els corbs només surten a la posta del sol.

5. Per què les roses són vermelles?

Conte popular del desert. Versió d'Alí Abdelali El aziz Larbi

Heu de saber que en temps molt llunyans sols existien roses blanques. No hi havia roses vermelles.

En aquella època hi havia un rei que tenia una filla que es deia Meixdelín. Meixdelín no era ni lletja ni bonica, tenia tot el que volia: vestits, regals, esclaus, esclaves, tot, menys la llibertat.

Per això sortia d'amagat del palau, li agradava parlar amb la gent, escoltar-los.

Va conèixer un jove obrer, jardiner, que es deia Àidolin. Àidolin estava molt orgullós de ser jardiner, perquè feia feliç la gent.

Als dos els agradava molt el món de les paraules, la metàfora, els versos, la poesia i, coses que passen, es van enamorar immensament. L'amor és un perfum que penetra dolçament com un verí, que alegra la vida sense tallar-la, deia Àidolin a Meixdelín.

El que passa... Tot el que feien, ho feien d'amagat, s'abraçaven, es besaven, s'acariciaven, tot d'amagat.

El seu amor era tan fort i intens que el rei se'n va assabentar. No va acceptar aquest amor. Per què? Perquè Àidolin no *perteneix* a la noblesa i per separar-los els dos, que tant s'estimaven, va empresonar la seva filla a dalt d'una torre molt alta al mig del desert.

La torre estava protegida, no per soldats, no; per rosers de roses blanques amb punxes molt afilades fins a dalt.

Cada dia que passava Meixdelín es consumia d'enyorança. Àidolin es presentava cada dia a baix de la torre i se la quedava mirant amb els ulls humits, plorant i una gran pressió de tristesa en el seu cor, fins que un dia tenia tantes ganes d'abraçar-la, Àidolin va començar a pujar, a enfilarse per les branques dels rosers. Les punxes se li clavaven per tot el cos. El seu amor era tan intens que no pensava en el dolor. Les gotes de sang van anar caient dolçament del seu cos, el cos d'Àidolin, sobre les roses blanques.

A l'arribar, Àidolin i Meixdelín van fer una abraçada amb tanta tendresa i amor!

I així el rei els va trobar i en veure el gran sacrifici d'Àidolin va comprendre la grandesa d'aquell amor i al final va permetre que es casessin.

Després, la veritat, no es va saber res d'Aidolín ni Meixdelín, però sí que se sap que d'aquells *rosals* s'escamparen llavors que el vent va deixar caure en llocs llunyans. D'aquelles llavors van néixer plantes verdes, i d'aquestes plantes verdes van sortir unes roses vermelles, tan vermelles com la sang d'Àidolin.

6. *La medusa*

Conte japonès. Versió de Yoshihira Hioki

Un dia la draga, un drac femella, és clar, qui governava el món marí, va dir que volia sopar un plat de fetge de mico per aquella nit i va manar a la tortuga que anés a buscar el que volia: un fetge de mico.

La tortuga la va obeir, ja que si no li portava el que li va demanar, la draga estava disposada a menjar-se sopa de tortuga dins de la seva closca.

Estava molt amoïnada, sí, perquè la missió era difícil, però quan va arribar a la platja va trobar un mico damunt de la copa d'un arbre, un mico japonès famós per ser molt murri.

—Eh! —la tortuga va cridar—, mico, per què no véns amb mi?

—I per què redimonis he de venir amb tu?

—Doncs mira: la meva mestressa, la draga, vol convidar-te a sopar.

La tortuga, naturalment, no li va dir allò del fetge de mico, *clar* que no. El mico, que li va semblar bé, molt bé, aquella invitació, molt content, va baixar de l'arbre i va pujar a la closca de la tortuga.

La tortuga, molt més contenta que el mico, va anar nedant xino-xano cap al fons del mar.

Quan van arribar al palau del draga, la tortuga va deixar el mico davant de les portes perquè esperés un moment, mentre que ella informava la seva mestressa de l'arribada del convidat.

El mico esperà, esperà pensant en el banquet molt, però molt feliç.

Però de sobte es va adonar que una criatura molt gran se li apropava. Resulta que era la criatura més gran i més bonica del món marí. Els seus ulls eren tan grans i brillants com els diamants, tenia unes aletes llargues i suaus com la seda i les mils d'escates rodones com la lluna canviaven de color constantment. Aquella criatura es deia medusa. Sí, la medusa famosa per ser molt xerraire, i com que era tan xerraire li va explicar al mico el menú d'aquella nit: fetge de mico. El mico es va posar molt, però molt neguitós.

Però el mico era realment molt murri. Quan la tortuga va tornar per recollir-lo ja ho tenia tot preparat.

—Hola, amiga tortuga, t'estava esperant perquè em portis a la platja. És que no porto el meu fedge. Ja saps que nosaltres que vivim a la terra, tenim el costum de rentar les coses que estan dins de la panxa, *clar*, per tenir cura de la salut, i ara mateix el meu fedge, ja ben rentat, està penjant en una branca d'un arbre i sense ell no puc menjar ni beure. Porta'm, si us plau, a la platja. No trigaré gens ni mica.

—Bah! Sóc lenta però no *tonta*, eh! No m'ho crec.

—*Clar*, tu dius això perquè tu no saps res, tortugueta meva. Segur que amb tanta humitat vosaltres, vosaltres que viviu aquí al fons del mar, no teniu aquests costums.

La tortuga, la tortuga que de debò no sabia res dels nostres costums, finalment es va empassar la mentida del mico i el va portar a la platja i el mico, naturalment, ràpid com el vent, va fugir de la tortuga.

Pobra tortuga, enganyada, trista, va tornar al palau on la draga l'estava esperant. Sort que aquella nit no va hi haver cap sopa de tortuga, però la medusa, la xerraire, sí que va ser castigada i el càstig va ser molt fort. La draga, la draga li va arrancar les aletes, les escates i les espines i la va trinxar, la va fer xixines.

I des d'aquell dia, els trossets de la medusa estan flotant en el mar i volen venjar-se del mico i el busquen. Però el mico, el molt murri, mai, mai ha tornat a la platja.

Per això les meduses, frustrades, quan troben aquells que s'assemblen molt al mico japonès, flas! Els punxen amb els fiblons verinosos. Si a tu t'ha picat mai una medusa, has de saber que en aquell moment tenies la cara del mico japonès.

7. L'origen dels coiots

Relat cosmogònic mexicà. Versió de Martha Escudero

A Mèxic, al nord, hi ha un desert: *el desierto de Sonora*. És un desert molt conegut pels animals que hi viuen: serps, escurçons i coiots. Però no sempre han existit els coiots.

Diuen que fa molt de temps, allà al mig del desert, hi havia un poble; en aquest poble hi vivien sis germanes, eren sis noies tan boniques, eren guapes, *chulas*, *rechulas*, i aquestes sis germanes cada diumenge se n'anaven a passejar a la plaça del poble com tots els nois i les noies perquè eren altres temps i els nois i les noies no podien fer relació tan fàcilment.

Aleshores se n'anaven cap a la plaça del poble i mireu, els nois caminaven sempre cap a l'esquerra i les noies caminaven sempre cap a la dreta i així donant voltes a la plaça s'anaven trobant, primer es trobaven les mirades, després se'n reien, després parlaven i al cap d'unes quantes voltes fins i tot es feien nuvis.

Les nostres sis germanes es posaven molt guapes amb unes trenes precioses amb unes cintes de colors i se n'anaven cap a la plaça.

Però tenien un problema, en aquell poble hi havia un noi, un noi que no era mala persona però era molt pesat. Es deia *Coyote* i *Coyote* estava enamorat, profundament enamorat de les sis germanes i quan les veia aparèixer per la plaça del poble se'ls enganxava com si fos un xiclet i no les deixava tranquil·les ni un sol moment:

—*Ay señoritas que chulas, que hermosas, les invito a un cafecito, a un heladito.*

I pobres germanes, estaven cansades d'aquell pesat, tant, que un diumenge que hi havia festa al poble i que tiraven coets, les sis germanes van aprofitar un d'aquells coets molt grossos que pugen molt alt al cel i allà es van agafar, i amb aquell coet van pujar al cel i allà es van quedar i des d'allà dalt van veure com *Coyote* apareixia per la plaça i començava a buscar-les.

Una de les germanes el va cridar:

—*Coyote!*

Coyote va sentir el seu nom però no *atinava* a saber d'on venia aquella veu. El van tornar a cridar:

—*Coyote!*

Coyote donava voltes i mirava per una banda i per l'altra però no sabia d'on venia aquella veu. El varen tornar a cridar:

—*Coyote!*

I aleshores, sí, perquè *Coyote* era *lento* però no *tonto*, es va adonar que aquella veu venia del cel i quan va veure que les germanes estaven allà, a dalt, brillant, convertides en sis estels, es va posar tan trist, tan trist, que una de les germanes, que va sentir molta pena per ell, es va treure una d'aquelles cintes que portava a les trenes i la va deixar penjant fins a la Terra.

Coyote, en veure aquella cinta va començar a pujar, i anava pujant i pujant i ja quan estava a punt d'arribar una altra de les germanes que no estava disposada a suportar-lo va agafar unes estisores i xop! Va tallar la cinta.

Coyote va començar a caure i a caure i era tan brutal la caiguda que *Coyote* va començar a perdre les sabates i el pantaló i la camisa i els calçotets i ho va perdre tot, tot fins i tot la pell, la carn i *hasta* l'últim pèl, va quedar només amb els ossos, un esquelet que queia i queia fins que, *rājale!* Va xocar amb la terra i es va trencar tot.

Amb aquell soroll d'ossos l'àvia de *Coyote* va sortir a mirar què passava, i aquella àvia va reconèixer els ossos, eren del seu nét, del seu *Coyotito*, i, molt trista, va anar i va agafar tots els ossos, fins el més petitó i se'ls va emportar cap a casa i a la cuina els va posar en una pedra que fem servir a Mèxic per moldre, que es diu *metate*, i va començar a moldre, i va transformar aquells ossos en una farina, una farina blanca i fina.

Però l'àvia estava trista, perquè aquells ossos eren del seu nét, i aleshores les seves llàgrimes queien i queien a sobre aquella farina i així es va formar una massa com la del pa, però d'ossos i llàgrimes, i amb aquella massa l'àvia va fer unes boletes, unes boletes que va posar dintre d'una olla, va tancar l'olla i la va apropar al foc i aleshores se'n va anar a dormir.

Però *por ahí* de la matinada l'àvia va sentir molt soroll al voltant de casa seva, es va aixecar, va anar a la cuina, va destapar l'olla i totes les boletes d'ossos i llàgrimes havien *desaparegut*.

En comptes d'això, al voltant de casa de l'àvia, hi havia una enorme manada de coiots. I aquells animals van començar a córrer i escampar-se pel desert i des

d'aleshores existeixen els coiots i per les nits, quan els coiots aixequen el cap, miren al cel i veuen les sis germanes que encara brillen, és aleshores quan els coiots, *auu!*, udolen, sí, perquè estan molt dolguts i encara molt, però que molt enamorats.

8. *La volva de pols*

Relat etiològic mediterrani europeu. Versió de Roser Ros

Vet aquí que el Gran Creador continuava la creació i un bon dia alguna cosa semblant a una volva de pols se li va posar a l'alçada del nas, a una distància d'un pam i el va saludar dient:

—Tst, tst. Iuhu! Ei!

—Ui. Tu: què fas aquí?

—Oh, —va dir la petita volva de pols—, fa temps que us estic observant, senyor, i veig que ho podeu tot. Per tant, no em podreu negar donar-me un parell d'aletes.

Al Gran Creador, potser per la sorpresa, li va fer gràcia aquella proposta i amb un no-res li va plantar un parell d'ales a aquella petita volva, que va sortir volant per la finestra i va donar tres voltes al món, al cap de les quals va tornar a plantar-se davant del nas del Gran Creador, a una distància d'un pam més o menys, i li va dir:

—Tst, tst. Iuhu! Ei!

—Ui! Què fas aquí? —es va estranyar el Gran Creador.

—Senyor, primer vinc a donar-vos les gràcies, és que és fantàstic això de poder volar. Senyor, planteu-vos un parell d'ales quan vulgueu i feu-ne la prova.

—Molt bé —li va dir el Gran Creador—. Tinc altres coses a fer.

—Ah, no! Ah, no! —va dir la petit volva—. He vingut a demanar-vos, també, una altra coseta. Senyor, he donat tres voltes al món, però ningú no m'ha vist, sóc transparent, no tinc color. Senyor,icoloriu-me una miqueta, no us costarà ben res.

I el Gran Creador, potser a causa de la sorpresa, no s'hi va poder negar i li va tirar una goteta de pintura que es va escaure a ser la daurada. I aquella petita volva que ara tenia ales i era de color daurat va sortir per la finestra escapada i va donar tres noves voltes al món, al cap de les quals va tornar i es va plantar altra vegada a davant del nas del Gran Creador a una distància d'un pam.

—Tst, tst. Iuhu! Ei!

—Ui! Tornes a ser aquí? —va dir el Gran Creador—. I què et porta ara?

—Ah! Senyor, senyor he donat sis voltes al món i ara sí, ara em veuen i em diuen: “Petita! Hola, hola! Daurada!” I jo, senyor, estic orgullosa.

—Bé, me'n alegro —va dir el Gran Creador—. Però, si us plau, aparta't, que tinc feina.

—Ah, no! Ah, no! Tenim encara un altre negoci entre mans. Senyor, després del meu coneixement profund del món, us puc dir que hi ha alguna cosa que no hem acabat de lligar vós i jo. Tots els éssers vius mengen, i jo què? No hem parlat de la meva dieta!

—Ah, noia —va dir el Gran Creador—. Ets tan petita que ni m'havia...

—Què vol dir tan petita, senyor? Precisament perquè sóc així necessito una dieta especial. Què tal si em concedíssi d'alimentar-me del pol·len de les flors?

—Ah! —va dir el Gran Creador—. No em sembla malament.

—Ah, senyor, però hi ha una altra cosa que no podem deixar de banda. He vist que els éssers vius, després de menjar, caguen, i a mi això, què voleu que us digui, em fa molta angúnia, sóc tan petita i delicada... No ho podria fer d'alguna altra manera?

—El món és fet d'aquesta manera. Jo no puc fer una excepció en tu.

—Senyor, —va dir la petita volva—, havia pensat que de la mateixa manera que jo m'alimento d'un aliment extra, especial i molt delicat, podria cagar també extra, especial i delicat, deixeu-me cagar daurat i inolor.

—Bona pensada —va dir el Gran Creador—. M'agrada! Fet!

I amb aquesta nova concessió la petita volva de pols va sortir volant altra vegada per aquella finestra i va donar una altra vegada tres voltes al món, després de les quals va comparèixer davant del nas del Gran Creador a l'alçada a més o menys un pam, disposada a negociar de nou:

—Tst, tst. Ei, ei! Sóc jo!

—Una altra vegada? Què vols?

—Senyor, el món és ple de maldat, senyor, i jo no tinc ni un trist fibló per defensar-me. Per què no me'n concediu un? No us costarà res, sóc tan petita...

El Gran Creador li va donar una agulla, fina, petita i amb aquesta arma la petita volva de pols va sortir a donar tres voltes de nou al món i va tornar:

—Bé, va dir el Gran Creador —, a mi ja em semblava que tu i jo ja havíem tractat de tots els afers de la teva vida, què et porta per aquí?

—Bé, senyor, us he de dir que el vostre món no és pas tan perfecte com imagineu. Jo bé procuro defensar-me, però voleu que us digui una cosa? Així, entre vós i jo, la millor defensa és un bon atac. Senyor, permeteu-me que jo em pugui no només defensar sinó que pugui atacar amb el meu fibló.

—Molt bé, va dir el Gran Creador —, vine'm aquí.

I per primera vegada va demanar a la petita volva que s'estirés a damunt de la seva mà. Li va dir:

—Molt bé, tu podràs atacar, però després d'això, abella presumida, perdràs la vida!

I de fet així és: cada vegada que una abella fa servir el seu fibló per atacar, hi deixa la pell.